

ประโยค ป.ธ. ๕
แปล ไทยเป็นมคร
สอบครั้งที่ ๒ วันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๖๓

๑. ความพิสดารว่า ในกรุงสาวัดดี ยังมีอุบาสก(คนหนึ่ง) ชื่อว่า ฉัตตปาณิ เป็นผู้ทรงพระไตรปิฎก เป็นอนาคามี ฯ เขา เป็นผู้รักษาอุโบสถ แต่เขาคารู้ ได้ไปยังสถานที่บำรุงพระบรมศาสดา ฯ จริงอยู่ ขึ้นชื่อว่า อุโบสถกรรม หามีแก่อริยสาวกผู้เป็นอนาคามีทั้งหลาย ด้วยสามารถแห่งการสมาทานไม่ ฯ พรหมจรรย์และการบริโภกภัตต์ครั้งเดียวของอริยสาวกผู้เป็นอนาคามีเหล่านั้น มาแล้ว โดยมรรคนั้นแหละ ฯ เพราะเหตุนั้นแล พระผู้มีพระภาคเจ้า จึงตรัสว่า มหาบพิตร นายช่างหม้อ ชื่อว่าฉกุกิรแล เป็นผู้บริโภกภัตต์ครั้งเดียว มีปกติประพฤติพรหมจรรย์ มีศีล มีกัลยาณธรรม ฯ โดยปกติทีเดียว ท่านอนาคามีทั้งหลาย เป็นผู้บริโภกภัตต์ครั้งเดียว และมีปกติประพฤติพรหมจรรย์อย่างนั้น ฯ อุบาสกเมื่อนั้น ก็เป็นผู้รักษาอุโบสถอย่างนั้นเหมือนกัน เข้าไปเฝ้าพระบรมศาสดา ถวายบังคมแล้ว นั่งฟังธรรมกถา ฯ

ในสมัยนั้น พระเจ้าปเสนทิโกศล ได้เสด็จไปสู่ที่บำรุงของพระบรมศาสดา ฯ อุบาสก เห็นพระพุทธองค์กำลังเสด็จมา จึงคิดว่า เราควรลุกขึ้นหรือไม่หนอ ดังนี้แล้ว ก็ไม่ลุกขึ้น ด้วยสำคัญว่า เรานั่งในสำนักพระราชารู้สึก การที่เรานั้นเห็นเจ้าประเทศราชแล้วลุกขึ้นต้อนรับ ไม่ควร ก็แล เมื่อเราไม่ลุกขึ้น พระราชาจักกริ้ว เมื่อพระราชานั้น แมกริ้วอยู่ เราก็จักไม่ลุกขึ้นต้อนรับละ ด้วยว่า เราเห็นพระราชาแล้วลุกขึ้น ก็ชื่อว่า เป็นอันทำความเคารพพระราชา ไม่ทำความเคารพพระบรมศาสดา เราจักไม่ลุกขึ้นละ ฯ ก็ธรรมดาว่าคนฉลาด เห็นคนที่นั่งในสำนักของท่านที่ควรเคารพกว่า(ตน)แล้ว ไม่ลุกขึ้น(ต้อนรับ) จะไม่โกรธ ฯ แต่พระราชาเห็นอุบาสกนั้นไม่ลุกขึ้น(ต้อนรับ) มีพระมนัสซัดเคือง ถวายบังคมพระบรมศาสดาแล้วประทับนั่ง ณ ที่สมควรข้างหนึ่ง ฯ พระบรมศาสดา ทรงทราบความที่พระราชากริ้ว จึงตรัสกถา

พรรณคุณของอุบาสกว่า มหาบพิตร นัตตปาณิอุบาสกนี้ เป็นบัณฑิต มีธรรมอันตนเห็นแล้ว ทรงพระไตรปิฎก ฉลาดในประโยชน์และมีใจประโยชน์ ฯ เมื่อพระราชาทรงสดับคุณกถาของอุบาสกอยู่นั้นแล พระทัยก็อ่อนโยนลง ฯ

๒. ภายหลังจากวันหนึ่ง พระราชาประทับยืนบนปราสาทชั้นบนทอดพระเนตรเห็นนัตตปาณิอุบาสก ผู้รับประทานอาหารเสร็จแล้ว ก็ร่วมสวมรองเท้า เดินไปทางพระลานหลวง จึงรับสั่งให้เรียกเข้าเฝ้า ฯ อุบาสกนั้นจึงหุบร่มและถอดรองเท้าออกแล้ว เข้าไปเฝ้าพระราชา ถวายบังคมแล้ว จึงได้ยืนอยู่ ณ ที่ควรส่วนข้างหนึ่ง ฯ ลำดับนั้น พระราชาจึงรับสั่งกะอุบาสกนั้นว่า อุบาสกผู้เจริญ ทำไม ท่านจึงหุบร่มและถอดรองเท้าออกเสียเล่า ฯ อุบาสกทูลว่า เพราะข้าพระองค์ได้ฟังว่า พระราชารับสั่งหา จึงมาแล้ว ฯ พระราชารับสั่งต่อว่า ความที่เราเป็นพระราชา คงจักเป็นสิ่งที่ท่านพึงจะทราบในวันนี้ (กระมัง) ฯ อุบาสกทูลว่า ข้าพระองค์ทราบ(ดี) ถึงความที่พระองค์เป็นพระราชาแม้ทุกกาลเวลา ฯ พระราชาตรัสว่า เมื่อเป็นเช่นนั้น เพราะเหตุไรในวันก่อน ท่านนั่งอยู่ในสำนักพระบรมศาสดา เห็นเราแล้วจึงไม่ลุกขึ้นเล่า ฯ อุบาสกทูลว่า ข้าแต่มหाराชเจ้า ข้าพระองค์นั่งอยู่ในสำนักของพระราชาผู้เลิศ เมื่อเห็นพระราชาประเทศราชแล้วลุกขึ้น(ต้อนรับ) เท่ากับเป็นผู้ไม่เคารพในพระบรมศาสดา เพราะฉะนั้น ข้าพระองค์จึงไม่ลุกขึ้น(ต้อนรับ) ฯ

ใช้เวลา ๔ ชั่วโมง กับ ๑๕ นาที.

เฉลย ประโยค ป.ธ. ๕

แปล ไทยเป็นมคร

๑. สาวตถิย์ หิ ฉตตปานิ นาม อุปาสโก ติปิฎกธโร อนาคามี ฯ
 โส ปาโตว อุโปสถโก หุตวา สตถุ อุปฏฺฐานํ อคมาสี ฯ อนาคามีอริย-
 สาวกานํ หิ สมาทานวเสน อุโปสถกมฺมํ นาม นตฺติ ฯ มกฺเคนว เตสํ
 พุรหุมจริยญจ เอกภตฺติกญจ อาคตํ ฯ เตเนวาท ฆฎฺฎิการो โข มหาราช
 กุมภกาโร เอกภตฺติโก พุรหุมจารี สีลวา กลฺยาณชฺมโมติ ฯ เอวํ
 อนาคามีโน ปกตฺติยว เอกภตฺติกา จ พุรหุมจารีโน จ โหนตฺติ ฯ โสปี
 ตเถว อุโปสถโก หุตวา สตถารํ อุปสงฺกมิตฺวา วนฺทิตฺวา ชฺมมกถํ
 สฺขณฺโตะ นิสิตฺติ ฯ ตสฺมี สมเย ราชา ปเสนทิกอสโล สตถุ อุปฏฺฐานํ
 อคมาสี ฯ อุปาสโก ตํ อากจฺจนตํ ทิสฺวา อุฏฺฐาตพฺพํ นุ โข โนติ
 จินฺเตตฺวา อหํ อคฺคราชสฺส สนฺติเก นิสินฺโน ตสฺส เม ปเทสราชานํ
 ทิสฺวา อุฏฺฐาตุํ น ยุตฺตํ ราชา โข ปน เม อนุฏฺฐหนตสฺส กุชฺฉิสฺสติ
 เอตสฺมี กุชฺฉนฺเตปี เนว อุฏฺฐหิสฺสามิ ราชานํ ทิสฺวา อุฏฺฐหนฺเตน
 หิ ราชา ครุกโต โหติ โน สตถา เนว อุฏฺฐหิสฺสามิติ น อุฏฺฐหิ ฯ
 ปณฺฑิตปฺริสตา จ นาม ครุตฺรานํ สนฺติเก นิสิตฺติวา อนุฏฺฐหนตํ ทิสฺวา
 น กุชฺฉนฺติ ฯ ราชา ปน ตํ อนุฏฺฐหนตํ ทิสฺวา กุปิตมานโส สตถารํ
 วนฺทิตฺวา เอกมฺนตํ นิสิตฺติ ฯ สตถา กุปิตภาวํ ญตฺวา มหาราช อัย
 ฉตตปานิ อุปาสโก ปณฺฑิตो ทิฎฺฐชฺมโม ติปิฎกธโร อตฺถานตฺถกฺสโลติ
 อุปาสกสฺส คุณกถํ กเถสิ ฯ รมฺโถ ตสฺส คุณกถํ สฺขณฺตสฺเสว จิตฺตํ
 มุทุกํ ชาตํ ฯ

๒. อถกทิวสํ ราชา อุปริปาสาเท จิโต ฉตตปานิอุปาสกํ
 กตภตฺติกัจจํ ฉตตมาทาย อุปาหนํ อารุหฺห ราชจฺกณฺเณ กจฺจนตํ ทิสฺวา

ปกโกสาลี ๑ โส ฉตตุปาหนา อปเนตวา ราชานํ อุปสงกมิตวา
 วนทิตวา เอกมนุตํ อฏฐาลิ ๑ อถ นํ ราชา อาห โภ อุปาสก กิन्द
 ฉตตุปาหนํ อปนีตนติ ๑ ราชา ปกโกสตีติ สุตวา อากโตมฺหิตี ๑ อชช
 อมฺหากํ ราชภาโว ตุมฺเหหิ ฌาโต ภวิสสตีติ ๑ สทาปี มยํ ตุมฺหากํ
 ราชภาवं ชานามาติ ๑ เอวํ กสฺมา ปุริมทิวเส สตถุ สนฺติเก นิสินฺโน
 มํ ทิสฺวา น อฏฐหิตี ๑ มหาราช อคฺคราชสฺส สนฺติเก นิสินฺโน
 ปเทสราชานํ ทิสฺวา อฏฐหนฺโต สตถฺริ อการโว ภเวยฺยํ ตสฺมา น
 อฏฐหิตี ๑
